

Aan Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland

Per e-mail verzonden: secretariaat@asd-lansingerland.nl

Van Gemeente Lansingerland

Onderwerp Adviesaanvraag Vierde Wijziging van de Beleidsregels Sociaal Domein

Datum 11 mei 2026

Ons kenmerk U26.02078

Beste Adviesraad Sociaal Domein,

Op 26 mei a.s. zal ik een presentatie geven over de Vierde Wijziging van de Beleidsregels Sociaal Domein. Bij deze presentatie is een beleidsadviseur Participatie aanwezig. Ter voorbereiding daarop doe ik u alvast de stukken en onderstaande toelichting toekomen.

Lansingerland heeft één set beleidsregels voor het gehele sociaal domein

De beleidsregels worden regelmatig geactualiseerd als gevolg van wets- en beleidswijzigingen, rechtspraak en uitvoerbaarheid. Met de beleidsregels geven we uitleg over hoe we ons beleid uitvoeren, welke voorwaarden er gelden of hoe een bepaling uit de verordening of wet uitgelegd moet worden.

Op 1 januari 2026 is de Participatiewet gewijzigd

De wetswijziging komt voort uit het wetsvoorstel Participatiewet in Balans met als doel de menselijke maat en vertrouwen centraal te zetten. Daarnaast moet er een betere balans komen tussen de rechten en plichten van de uitkeringsgerechtigde door hardheden weg te nemen. De wetswijzigingen treden in drie fases in werking.

De eerste fase is op 1 januari 2026 in werking getreden en bevat vier nieuwe bevoegdheden voor het college. Die bieden hem onder voorwaarden de volgende mogelijkheden:

1. vrijlaten van giften in individuele gevallen
2. achterwege laten van de zoektermijn voor jongeren
3. hergebruiken van gegevens bij een nieuwe aanvraag
4. met terugwerkende kracht de algemene bijstandsuitkering toekennen

Het college krijgt beleids- en uitvoeringsruimte om invulling te geven aan deze nieuwe bevoegdheden

We nemen daarom vier nieuwe artikelen op in de Beleidsregels Sociaal Domein. Hiermee leggen we uit hoe het college invulling geeft aan de nieuwe bevoegdheden. Dit geeft duidelijkheid voor zowel de inwoners als

het uitvoerende team van de gemeente. Normaliter past het college de beleidsregels jaarlijks in december aan, maar vanwege de gewijzigde Participatiewet voert hij een tussentijdse wijziging door zodat we de nieuwe artikelen snel kunnen toepassen.

Het college kan bevoegdheid 3 en 4 ook inzetten voor inwoners die een IOAW-uitkering aanvragen (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers). Dit komt in de nieuwe artikelen ook tot uiting.

Korte toelichting op de vier nieuwe artikelen

We leggen per bevoegdheid/nieuw artikel kort uit waar het over gaat en hoe het college hieraan invulling geeft.

1. Vrijlaten van giften

Uitkeringsgerechtigden ontvangen wel eens of vaker een gift van hun netwerk, bijvoorbeeld een geldsom of in natura (boodschappen). Sinds 1 januari 2026 worden deze giften tot € 1.200 per kalenderjaar niet als een middel van inkomen of vermogen beschouwd. Dit betekent dat giften tot deze grens geen invloed hebben op de hoogte van de algemene bijstandsuitkering.

Het college mag in de beleidsregels aangeven in welke gevallen hij in ieder geval giften vrijlaat. In een nieuw artikel noemen we daarom een aantal gevallen, bijvoorbeeld wanneer de gift verstrekt is voor medisch noodzakelijke kosten of waarmee probleemschulden zijn betaald voordat de uitkering werd toegekend. Er kunnen ook andere gevallen aan de orde zijn die niet in de beleidsregels genoemd staan. Op basis van een gedegen beargumentering van de belanghebbende, kan het college in die gevallen giften ook vrijlaten. Hiermee ontstaat er ruimte voor maatwerk.

2. Achterwege laten van de zoektermijn voor jongeren

Voor alle jongeren tot 27 jaar die een bijstandsuitkering aanvragen geldt eerst een zoektermijn van vier weken. In deze termijn wordt van hen verwacht dat zij zoeken naar werk of scholing. Voor jongeren in kwetsbare omstandigheden is het echter niet altijd realistisch en haalbaar dat zij in deze termijn werk of scholing kunnen vinden. Daarom bepaalt de Participatiewet dat het college in bepaalde omstandigheden de zoektermijn achterwege kan laten.

In de beleidsregels noemen we daarom groepen jongeren in kwetsbare omstandigheden voor wie de zoektermijn niet van toepassing is. Ook deze opsomming is niet limitatief. Dat betekent dat er ook andere omstandigheden kunnen zijn waarbij de zoektermijn niet wordt toegepast.

3. Hergebruiken van gegevens bij een nieuwe aanvraag

De aanvraagprocedure voor een algemene bijstandsuitkering is voor veel inwoners ingewikkeld en wordt als (te) lang ervaren. De Participatiewet biedt het college dan ook de mogelijkheid om in bepaalde situaties een verkorte aanvraagprocedure te hanteren. Dit kan alleen als de inwoner eerder al een bijstandsuitkering heeft ontvangen, deze is beëindigd vanwege werkaanvaarding of het volgen van een opleiding, maar de inwoner binnen zes maanden opnieuw de uitkering aanvraagt. In dat geval hergebruiken we de gegevens die we eerder van de inwoner hebben ontvangen, zodat hij die niet opnieuw hoeft toe te sturen.

Het college kiest hier voor een termijn van zes maanden in plaats van 12 maanden. Bij een korte termijn van zes maanden kan er weinig twijfel bestaan over de rechtmatigheid en actualiteit van de gegevens. Bij

twijfel kan het college alsnog om meer actuele informatie vragen. Dit artikel is ook van toepassing op een nieuwe aanvraag voor de IOAW-uitkering.

4. Met terugwerkende kracht de algemene bijstandsuitkering toekennen

Een bijstandsuitkering gaat in op de dag dat het recht ontstaat, maar niet eerder dan de datum waarop de inwoner zich bij de gemeente gemeld heeft. In de meeste gevallen zal de meldingsdatum daarom ook de ingangsdatum zijn. In principe is het dan ook niet mogelijk om een uitkering met terugwerkende kracht toe te kennen. Maar volgens vaste rechtspraak kan dit bij uitzondering wel als er sprake is van bijzondere omstandigheden. Bijvoorbeeld omdat de inwoner vanwege medische redenen niet in staat was om zich eerder te melden en een aanvraag in te dienen. Deze uitzondering werd in de praktijk als te beperkt ervaren omdat het niet in alle gevallen een oplossing bood. Daarom heeft de Participatiewet de mogelijkheden verruimd om bijstand met terugwerkende kracht toe te kennen.

Op grond van de wet krijgt het college nu de ruimte om de bijstandsuitkering met terugwerkende kracht van maximaal drie maanden toe te kennen. In de beleidsregels worden een aantal omstandigheden genoemd die aanleiding kunnen zijn om dit te doen. Die kunnen van persoonlijke aard zijn (ziekenhuisopname of onvoldoende doen-vermogen van de inwoner). Maar ook systeemtechnisch, bijvoorbeeld de inwoner die pas later een bijstandsuitkering aanvraagt omdat eerst een andere uitkering is afgewezen. Het college kan de bijstandsuitkering ook met terugwerkende kracht toekennen als de inwoner anders in actuele financiële omstandigheden zou terechtkomen. De opsomming van omstandigheden in de beleidsregels is niet limitatief. Het college zal per geval kijken welke omstandigheden aan de orde zijn en maatwerk leveren.

Overigens moet er altijd aan de voorwaarden zijn voldaan om in aanmerking te komen voor een bijstandsuitkering. Als er sprake is van een wettelijke uitsluitingsgrond (bijv. de aanvrager is geen inwoner van Nederland of zit in detentie), kent het college de uitkering niet toe, ook niet met terugwerkende kracht.

Fase 2 en 3 treden later in werking

Eerder heb ik aangegeven dat de gewijzigde Participatiewet in drie fases in werking treedt. Een aantal wijzigingen uit fase 2 en 3 moeten uitgewerkt worden in de Verordening Sociaal Domein, en misschien ook weer in de beleidsregels. Te zijner tijd leggen we ook die aanpassingen ter advisering aan u voor.

De aanpassingen treden na besluitvorming in werking

Na besluitvorming door het college laten we de aanpassingen publiceren. Daarna treden ze in werking en kunnen we de nieuwe artikelen toepassen.

Ik voeg de volgende documenten aan dit verzoek toe:

- Het Vierde Wijzigingsbesluit (T26.02816). Het college stelt alleen dit document vast.
- De Was/Wordt-tabel (T26.02817), een overzicht van alle aanpassingen. Bevat helemaal onderaan ook een artikelsgewijze toelichting.
- De Geconsolideerde versie (T26.02819), versie van de beleidsregels waarin alle aanpassingen zijn verwerkt.

Planning:

- 26 mei: presentatie aan de ASD met het verzoek advies uit te brengen
- begin juni: we ontvangen het advies
- 22 juni: we leggen de definitieve aanpassingen ter besluitvorming voor op het pho

- 30 juni: het college stelt de tussentijdse wijziging vast. Daarna publiceren we de aanpassingen, die treden in werking nadat ze gepubliceerd zijn.

Met een vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van Lansingerland

Team Strategie en Samenleving

Bijlagen:

- Het Vierde Wijzigingsbesluit (T26.02816)
- De Was/Wordt-tabel (T26.02817)
- De Geconsolideerde versie (T26.02819)

Aan het college van burgemeester en wethouders van
Lansingerland
Postbus 1
2650 AA Berkel en Rodenrijs

Ons kenmerk: ASD26.B.004

Betreft: Advies Vierde Wijziging van de beleidsregels Sociaal Domein 2022

Lansingerland, 3 juni 2026

Geacht college,

Op 11 mei 2026 ontving de ASD de adviesaanvraag met betrekking tot de Vierde Wijziging van de Beleidsregels Sociaal Domein 2022. Op 26 mei 2026 gaven beleidsambtenaren een presentatie ter verduidelijking aan een 4-koppige werkgroep van de ASD. De vierde wijziging ziet toe op de wijzigingen uit fase 1 van de Participatiewet in balans.

Het verheugt de ASD dat het college een stap wil zetten om te werken vanuit vertrouwen en om toe te werken naar een balans in de rechten en plichten voor mensen in de bijstand. Het college maakt voor een groot deel gebruik van de ruimte die de Participatiewet in balans haar geeft. Over een aantal voorgestelde wijzigingen wenst de ASD opmerkingen te maken:

Verkorte aanvraagprocedure

De Participatiewet in balans biedt de mogelijkheid om een verkorte aanvraagprocedure in te richten voor mensen die tot maximaal 12 maanden terug zijn uitgestroomd uit de bijstand. Het college is voornemens om dit mogelijk te maken tot 6 maanden terug. De ASD verzoekt het college om te onderzoeken of de maximale termijn gebruikt kan worden. Dit is voor de inwoners prettiger. Mogelijk levert het een tijdsbesparing op voor de medewerkers van de gemeente.

Vrijlating van giften

De Participatiewet in balans bevat een standaard vrijlating van giften en kostenbesparende bijdragen tot €1200. Daarbij is het niet langer nodig dat mensen in de bijstand iedere gift die zij ontvangen melden, alleen wanneer dit in totaal boven de €1200 uitkomt. De ASD roept het college op om dit ook bij de inwoners in de bijstand kenbaar te maken. Dit kan veel rust voor hen opleveren. De ASD adviseert, vanuit het oogpunt van kenbaarheid, in de beleidsregels het bedrag van €1200 te benoemen en niet te volstaan met een verwijzing naar de wet.

Digitaal aanvragen

De Participatiewet in balans biedt ruimte om online aanvragen mogelijk te maken. Tot op heden lijkt het college deze mogelijkheid niet te benutten. De ASD adviseert het college om de mogelijkheden te bezien om digitale aanvragen mogelijk te maken.

Communicatie

Tijdens de presentatie is gesproken over de communicatie. De ASD is blij dat de gemeente de inwoners van Lansingerland in de bijstand per brief gaat informeren over de belangrijkste wijzigingen. De ASD gaat er vanuit dat de informatie vanuit de gemeente die wordt verstrekt via onder meer de website en aanmeldformulieren ook geüpdatet wordt.

Extra ruimte benutten

Het college heeft de ruimte om op een aantal wijzigingen uit fase 3 vooruit te lopen. Uit de presentatie en de overlegde stukken blijkt dat het college hier nog geen gebruik van maakt. De ASD moedigt het college aan om hier alsnog gebruik van te maken. Zeker de wijzigingen die betrekking hebben op jongeren, een doelgroep die naar oordeel van de ASD optimaal ondersteund moet worden richting werk en participatie.

Tevens merkt de ASD op dat de wetgever het experimenteerartikel heeft verbreed. De ASD zal komende tijd alert zijn op signalen waar de Participatiewet knelt en een experiment een mogelijkheid biedt om te experimenteren om het anders te doen. De ASD hoopt dat de gemeente hier ook scherp op is.

Vooruitblik 2027

In 2027 treedt fase 3 van de Participatiewet in werking. De ASD merkt op dat de wijzigingen uit fase 1 een half jaar later dan bedoeld worden verwerkt in de beleidsregels. De ASD roept het college op om de wijzigingen uit fase 3 tijdig voor te bereiden, zodat deze per 1 januari 2027 inwerking kunnen treden. De ASD wil in dit kader graag op de hoogte gehouden worden van de evaluatie momenten die gaan komen.

We zien uw reactie graag tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland

Voorzitter ASD Lansingerland

Postbus 295
2650 AG Berkel en Rodenrijs

Aan Adviesraad Sociaal Domein Lansingerland

Van Gemeente Lansingerland

Onderwerp **Reactie op uw advies inzake de Vierde Wijziging van de Beleidsregels Sociaal Domein**

Datum 1 juli 2026

Ons kenmerk U26.02682

Geachte adviesraad,

Op 11 mei 2026 hebben wij u gevraagd advies uit te brengen op de voorgestelde wijzigingen voor Beleidsregels Sociaal Domein (Vierde Wijziging). Op 27 mei 2026 hebben wij de wijzigingen met een presentatie aan u toegelicht. Met uw brief van 3 juni 2026 heeft u een advies uitgebracht. Hierbij reageren wij daarop.

Allereerst danken wij u voor uw advies

Wij willen u bedanken dat u voor deze tussentijdse wijzigingsronde weer de tijd heeft genomen om ons te voorzien van advies. We zijn blij te horen dat u verheugd bent over de wijzigingen waarmee wij voor een groot deel gebruik maken van de ruimte die de Participatiewet ons geeft. Over de wijzigingen had u een aantal opmerkingen.

Hierbij reageren wij per onderwerp op uw opmerkingen.

Verkorte aanvraagprocedure

Voor het toepassen van een verkorte aanvraagprocedure passen wij een termijn van zes maanden toe in plaats van maximaal 12 maanden die de Participatiewet biedt. U verzocht ons te onderzoeken of van de maximale termijn gebruik kan worden gemaakt.

Wij nemen uw advies op dit punt niet over. Met een termijn van zes maanden verwachten wij dat er weinig twijfel kan zijn over de rechtmatigheid en juistheid van de gegevens die de inwoner voor zijn eerdere aanvraag had ingediend. Bij twijfel kunnen we alsnog de juiste en/of volledige informatie opvragen. Bovendien sluit de termijn van zes maanden aan bij ons bestaande beleid over de garantieknop waar wij dezelfde termijn hanteren.

Vrijlating van giften

De Participatiewet benoemt de vrijlating van giften tot € 1.200 per kalenderjaar. U roept het college op om deze vrijlatingsgrens ook in de beleidsregels kenbaar te maken.

Wij nemen uw advies op dit punt niet over. Wij sluiten niet uit dat de wetgever het bedrag van € 1.200 in de toekomst zal verhogen. Als wij dit bedrag ook in de beleidsregels opnemen, moeten wij de vrijlatingsgrens na elke wettelijke wijziging ook aanpassen in de beleidsregels. We kiezen er daarom voor om in de beleidsregels geen concreet bedrag te noemen, maar te verwijzen naar de wet. Op die manier is telkens het op dat moment geldende wettelijke bedrag van toepassing.

Digitaal aanvragen

U geeft aan dat het college geen gebruik lijkt te maken van de ruimte om het indienen van een digitale aanvraag mogelijk te maken. U adviseert ons deze mogelijkheid wel te onderzoeken.

Wij zullen dit op de (middel)lange termijn onderzoeken.

Communicatie

Met betrekking tot de communicatie gaat u er vanuit de inwoners van Lansingerland in de bijstand schriftelijk informeert over de belangrijkste wijzigingen. U brengt onder de aandacht dat deze informatie ook via de website en aanmeldformulier geupdated kunnen worden.

We gaan intern in gesprek met de afdeling Communicatie over de wijze van communiceren, kijkend naar de Participatiewet in Balans in zijn geheel en welke middelen daarvoor gebruikt kunnen worden. Hierbij kijken we naar zowel de korte als de (middel)lange termijn.

Extra ruimte benutten

U moedigt het college aan om gebruik te maken van de ruimte om vooruit te lopen op een aantal wijzigingen uit fase 3. Met name de wijzigingen die betrekking hebben op jongeren.

We implementeren de maatregelen uit spoor 1 waar mogelijk. Met betrekking tot de jongeren tot 27 jaar die onder de doelgroep van de Wet van School naar Duurzaam Werk vallen, kunnen wij melden dat de verordening op een aantal punten aangepast moet worden. Wij zullen de gemeenteraad adviseren om die aanpassingen bij de jaarlijkse actualisatie in november vast te stellen. Uiteraard leggen wij die (en alle overige aanpassingen voor de verordening) eerst ter advisering aan u voor.

Daarnaast hoopt u dat de gemeente scherp is op eventuele knelpunten en experimenteert om het anders te doen. We richten ons op de geest van de wet vanuit visie te implementeren. Dit vraagt veelal om het faciliteren en versterken van vakkundigheid vanuit deze geest. Wanneer dit vraagt om aanpassing en/of vernieuwing in onze denk/werkwijze, dan geven we hier zeker aandacht aan.

Vooruitblik 2027

U roept het college op om de wijzigingen uit fase 3 tijdig voor te bereiden zodat ze per 1 januari 2027 in werking kunnen treden.

Het aanpassen van de lokale regelingen zoals de verordening en beleidsregels is een proces dat tijd en capaciteit vraagt. Helaas zijn dit factoren waardoor het niet altijd lukt om de regelingen op tijd te actualiseren. Wij begrijpen uw opmerking en proberen waar mogelijk de wijzigingen op tijd te verwerken in de regelingen.

Tot slot geeft u aan graag op de hoogte gehouden te worden van de evaluatiemomenten die gaan komen. In afstemming met de betrokken wethouder zal uiteraard bepaald worden bij welke ijkmomenten het logisch is om u te betrekken.

De aangepaste beleidsregels zijn op 30 juni 2026 vastgesteld

Wij laten die nu publiceren. Die kunt u na 7 juli 2026 raadplegen via www.lokaleregelgeving.overheid.nl.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Mocht u nog vragen hebben over deze brief, dan kunt u contact opnemen met via 14010 of per mail (mailadres is bij u bekend).

Met een vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Lansingerland

Mickel Beckers
Gemeentesecretaris

Rik van der Linden
Burgemeester

Contactgegevens

Team	Strategie en Samenleving
Domein	Samenleving
Email	info@lansingerland.nl
Telefoon	010 800 40 00
Postbus 1	
2650 AA Lansingerland	
www.lansingerland.nl	